

KO Kerola Hannele

04.04.2012
JULKINEN

*Eduskunta
Suuri valiokunta*

Viite

Asia

Vakausohjelma 2012 ja kansallinen Eurooppa 2020 ohjelma, kevät 2012

U/E-tunnus:

EUTORI-numero:

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyvistä vakausohjelmasta ja kansallisesta Eurooppa 2020 ohjelmasta.

Neuvotteleva virkamies

Hannele Kerola

LIITTEET

Asiasanat	vakaushjelmat, EU2020-strategia
Hoitaa	UM, VM, VNEUS
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, OM, SM, STM, TEM, TPK, VNK, YM

Eduskunta
Suuri valiokunta

Valtiovarainministeriö
3.4.2012

Eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyvät kansalliset ohjelmat

Eurooppalainen ohjausjakso

Euroopan unionin perussopimuksen mukaan jäsenvaltiot sovittavat yhteen talous- ja työllisyyspolitiikkansa. Perussopimus velvoittaa jäsenvaltiot toimittamaan komissiolle tiedot toteuttamistaan tärkeistä talous- ja työllisyyspolitiikan toimenpiteistä. EU:n lainsäädännön mukaan raportointi tapahtuu vakaus- tai lähentymisohjelmalla sekä kansallisella Eurooppa 2020 ohjelmalla.

Vuoden 2011 alusta käynnistyi eurooppalaisen ohjausjakso. Vuosittain toistuvalla ohjausjaksolla pyritään vahvistamaan EU:ssa talouspolitiikan koordinaatiota. Jäsenvaltioiden talous- ja työllisyyspolitiikkaa ohjataan ja arvioidaan tehokkaammin ja siihen puututaan tarvittaessa. Vuonna 2011 hyväksytty Euro Plus – sopimus täydentää ja vahvistaa ohjausjaksoa. Vuoden 2012 ohjausjaksossa huomioidaan vuoden 2011 lopulla hyväksytyt talouden hallintaa ja ohjausta vahvistavat EU-asetukset, ns. six pack.

Eurooppalaisen ohjausjakson käynnistää komission antama kasvuselvytys. Sen perusteella Eurooppa-neuvosto määrittelee maaliskuussa tärkeimmät talous- ja työllisyyspoliittiset haasteet sekä antaa jäsenvaltioille strategista ohjausta. Huhtikuussa jäsenvaltiot raportoivat EU:lle kansallisesta politiikastaan vakaus- tai lähentymisohjelmalla ja kansallisilla Eurooppa 2020-ohjelmilla. Näissä ohjelmissa on otettu huomioon Eurooppa-neuvoston antama ohjaus. Touko-kesäkuun vaihteessa komissio antaa maakohtaisia suosituksia, jotka neuvosto hyväksyy kesäkuussa.

Keväällä 2012 annettavassa Suomen vakausohjelmassa kuvataan Suomen keskipitkän aikavälin talouskehitys. Kansallisessa Eurooppa 2020 ohjelmassa kuvataan ne hallituksen päättämät toimenpiteet, joilla kansalliset tavoitteet voidaan saavuttaa ja poistaa kasvun esteet. Vuoden 2012

kansallisten ohjelmien linjaukset perustuvat pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen tekemiin päätöksiin. Toimenpiteet toteutetaan kulloinkin voimassa olevan valtiontalouden kehyspäätöksen puitteissa. Ohjelmissa esitetyt ennusteluvut ovat yhdenmukaisia vuoden 2012 huhtikuussa valmistuvan valtiovarainministeriön Taloudellisen katsauksen ennustelukujen kanssa.

Vakaushjelma

Vakaushjelma pohjautuu valtiovarainministeriön huhtikuussa 2012 julkaiseman Taloudellisen katsauksen suhdanne-ennusteeseen ja hallituksen maaliskuussa päättämään vuosia 2013 – 2016 koskevaan valtiontalouden kehykseen.

Suomen talous toipui verrattain nopeasti vuonna 2008 alkaneesta poikkeuksellisen syvästä taantumasta. Talouden toipuminen on vahvistanut myös pahoin notkahtanutta julkisen talouden rahoitusasemaa. Vuonna 2012 kokonaistuotanto kasvaa 0,8 prosenttia. Keskipitkällä aikavälillä eli vuosina 2013 – 2016 talouden arvioidaan kasvavan keskimäärin vajaat 2 prosenttia. Talouden kasvun ja rahoitusasemaa kohentavien hallituksen päätösten myötä julkisen talouden rahoitusaseman arvioidaan kääntyvän hieman ylijäämäiseksi jakson lopulla. Näköpiirissä ei kuitenkaan ole paluuta taantumaa edeltäneelle talouden kasvu-uralle eikä suuriin julkisen talouden ylijäämiin. Väestön ikääntyminen luo julkisiin menoihin nousupainetta samalla, kun se hidastaa talouden kasvumahdollisuuksia.

Vuoden 2009 vakaushjelmassa Suomen keskipitkän aikavälin tavoitteeksi asetettiin julkisyhteisöjen 0,5 prosentin suuruinen rakenteellinen ylijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen. Välittömien sopeutustoimien ja muiden rakenteellisten tekijöiden arvioidaan kohentavan julkisyhteisöjen rahoitusasemaa niin, että keskipitkän aikavälin tavoite saavutetaan ohjelmakaudella. Samalla julkisyhteisöjen velan kasvu taittuu kokonaistuotantoon suhteutettuna. Julkisyhteisöjen rahoitusaseman vahvistuminen ei kuitenkaan riitä poistamaan kestävyysvajetta. Tarkistetun kestävyysarvion mukaan julkisen talouden kestävyysvaje on noin 3,5 prosenttia suhteessa kokonaistuotantoon vuonna 2016. Julkisyhteisöjen rahoitusylijäämän pitäisi kuitenkin olla vuonna 2016 noin 4 prosenttia suhteessa kokonaistuotantoon, jotta julkinen valta kykenisi hoitamaan velvoitteensa myös pitkällä aikavälillä.

Eurooppa 2020 – strategia ja kansallinen ohjelma

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus on vahvistanut edellisen hallituksen asettamat kansalliset, vuoteen 2020 ulottuvat Eurooppa 2020 – strategian tavoitteet.

Tavoitteena on nostaa 20 – 64 -vuotiaiden työllisyysaste 78 prosenttiin. Tutkimus- ja kehitysmenojen tavoitetasona on 4 prosenttia bruttokansantuotteesta. EU:ssa asetetut energia- ja ilmastotavoitteet tullaan saavuttamaan. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden 30 – 34 -vuotiaiden määrä pyritään nostamaan 42 prosenttiin ja koulupudokkaiden määrä vähentämään alle 8 prosentin. Tavoitteena on nostaa 150 000 henkilöä köyhyys- tai syrjäytymisriskistä. Suomen asettamat tavoitteet ylittävät EU-tasolla sovitut yleistavoitteet.

Ohjelmassa määritellään myös kansalliset kasvun ja työllisyyden edellytykset ja esteet. Suomessa tavoitteena on parantaa kilpailukykyä, varmistaa julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyys, vähentää tuotantorakenteen keskittyneisyyttä, hyödyntää työvoimaa täysimääräisesti ja lisätä kilpailua.

Ohjelmassa esitetään ne hallituksen päättämät toimenpiteet, joilla kansalliset tavoitteet voidaan saavuttaa ja kasvun esteet poistaa. Ohjelmassa huomioidaan myös ne uvoston Suomelle vuonna 2011 antamat suositukset.

Vuonna 2011 neuvosto kehotti Suomea toteuttamaan vuosina 2011 – 2012 seuraavat toimenpiteet:

1. Jatkamaan julkisen talouden vakauttamista käyttäen tässä yhteydessä kaikki ennakoimattomat tulot alijäämän supistamiseen ja toteuttamaan samalla lisätoimenpiteitä pitääkseen julkisen talouden rahoitusaseman keskipitkän aikavälin tavoitteen yläpuolella;
2. Toteuttamaan lisätoimenpiteitä, mukaan lukien rakenteita koskevat muutokset, tuottavuuden parantamiseksi ja kustannussäästöjen saavuttamiseksi julkisten palvelujen tarjonnassa, jotta väestön ikääntymisen aiheuttamiin haasteisiin voitaisiin vastata;
3. Kohdistamaan aktiiviset työmarkkinatoimenpiteet paremmin pitkäaikaistyöttömiin ja nuoriin;
4. Toteuttamaan toimenpiteitä parantaakseen iäkkäämpien työntekijöiden työllistettävyyttä ja heidän osallistumistaan elinikäiseen oppimiseen; toteuttamaan lisätoimenpiteitä, joilla vähennetään varhaista työmarkkinoilta poistumista, ja harkitsemaan lainsäädäntöön perustuvien eläkeikien ja elinajanodotteen välistä yhteyttä;
5. Toteuttamaan lisätoimenpiteitä, joilla palvelusektoria avataan lisää kilpailulle uudistamalla sääntelyä ja poistamalla rajoituksia, jotta uusien yritysten pääsyä palvelumarkkinoille saataisiin helpotettua erityisesti vähittäiskaupan alalla.

Ohjelmien valmisteluvaiheen saattaminen eduskunnan tietoon

Tällä E-kirjeelle eduskunnalle kuvataan vakaushjelman ja kansallisen Eurooppa 2020 ohjelman tarkoitus ja valmisteluvaihe.

Ohjelmat on valmisteltu valtiovarainministeriön kansantalousosastolla virkamiestyönä. Kansallisen Eurooppa 2020 ohjelman valmisteluun ovat osallistuneet myös muut ministeriöt.

Ohjelmat on tarkoitus hyväksyä valtioneuvostossa 19.4.2012, minkä jälkeen ne toimitetaan EU:n komissiolle.

Vuoden 2012 toukokuussa komissio esittää kaikille jäsenvaltioille suosituksia, jotka tulisi huomioida kansallisessa päätöksenteossa. Neuvosto hyväksyy suositukset heinäkuussa.